

GEANA MĂRII

LITERATURĂ — ARTĂ = ȘTIINȚĂ

SUMAR:

Cuvânt înainte

Nic. I. Butucescu

C. Dimitriu-Codru

Constant Cărpinișanu

St. Iosipescu

Juan Martinez

Gh. V. Dode

Kiril Economu-Doină

Gh. V. Dode

Nic. I. Butucescu

St. Iosipescu

D. N. Mincev

Zenitram

C. C. Pănuș

Juan Martinez

F. I. Fotty

Un om flămând

Pustnicul (versuri)

Ștefan Petică (Portrete)

Sfat (Versuri)

Clipe de melancolie (Versuri)

O! Pace (Versuri)

Basm (Versuri)

Se duce un an (Versuri)

Intr'un panopticum (Versuri)

De când (Versuri)

Dovleac copt

Cugetări

Poeme în proză

Despre iubire

În pădure... (versuri)

Curier literar

GEANA MĂRII

DIRECTOR :
ȘTEFAN IOSIPESCU

APARE LUNAR

REDACTOR :
GH. V. DODE

Redacția: str. M. Șaguna 25, C-ța

Abon.: Onorific 150, obișnuit 100 lei

CUVÂNT ÎNAINTE

Este un adevăr trist în zilele noastre că deși se face într'adevăr literatură, totuși se face prea puțin adevărată literatură. Ne lăsăm cu totul târâți de vâltoarea frământărilor vieții în luptă pentru pâinea de toate zilele, neglijând aproape cu desăvârșire hrana spirituală.

Ce este literatura? Este însăși gândirea și simțirea noastră, transpusă pentru a putea fi transmisă dela om la om și din generație în generație.

Omul se zice că este o ființă superioară, pentru că are suflet. El este mai presus de celălalte vietăți, tocmai prin faptul că în el trăește acea scântee din divinitate; facultatea gândirii și mai ales duiosia simțirii, cari constituiesc însăși sufletul său. Ori, dacă lăsăm să doarmă în noi sufletul, prin ce ne mai deosebim atunci de celălalte animale?

Dar, ceace este și mai trist, este că majoritatea tineriilor noștri, cari nu se ocupă cătuși de puțin cu cititul și cari prin urmare au tot atâta idee de literatură cât păr este pe broască, vor să fie ei înșiși acei cari scriu, constituind astfel o adevărată inflație de pseudo-literați.

Astfel se explică imensul număr de «reviste literare» cari neconținut apar și dispar și cari în fapt nu au nici în clin nici în mână cu literatura. Toți vor să scrie, toți vor să fie poeți, pentrucă toți socot că s'au născut purtând în buzunar pașaportul pentru călătoria în sublima țară a poeziei și înainte ca băiatul nostru să se poată dispensa cu totul de batistă, te și pomenește că a tipărit un volum de versuri, a scris un roman, sau—Doamne ferește,—e mare director al unei mari reviste literare.

Ei nu-și dau seama că schinguind condeele lor, aduc o profaure literaturii propriu zise.

Trist, dar adevărat.

Acestea sunt considerentele cari ne-au determinat să edităm revista de față. Prin apariția ei, voim să punem la dispoziția publicului cititor o lectură aleasă, plăcută și instructivă, fiindându-i totdeauna în curent cu evenimentele literare și artistice.

Pentru aceasta, vom publica din operele scriitorilor consacrați și, selecționând lucrările delitanților, vom publica ce-i bun, aruncând la coș tot ceace

nu merită lumina tiparului. Numai astfel se pot releva adevăratele talente.

Revista noastră fiind o revistă a tineretului, primim bucurări spre publicare lucrări în domeniul literaturii, artei sau științei, traduceri sau originale, numai dacă, bineînțeles ele îndeplinesc condițiunile impuse de programul nostru.

Suntem conștienți de greaua sarcină ce luăm asupra-ne. Cu noiștem de asemenea atitudinea prea puțin binevoitoare pe

care publicul o ia în fața apariției unei reviste literare.

Suntem însă deciși să luptăm și cu propriile noastre forțe credem că vom putea învinge, piedicile de tot felul, precum și de a putea fi apreciați de cititori.

Mulțumim cu căldură intelectualilor cari, înțelegând idealul nostru, au binevoit să ne dea sprijinul lor material și spiritual, colaborând astfel la opera pe cari ne-am propus s'o realizăm.

UN OM FLĂMÂND

Pot spune că nu ne-am văzut decât o singură dată. Și totuși, Marcia a rămas în mintea mea, ca o mustrare nouă, venită într'adins să'mi arate cât de înșelătoare sunt bucuriile vieții. Nu știu dacă era Marcia cea adevărată...

Așa se începe, o scrisoare, pe care un trecător flămând și nespălat, a zvrălit-o în zăpada ogrăzii mele, astăzi, într'o zi de post, când și alții, poate și eu, am postit mai puțin sau chiar cât el, în ciuda tuturor regulilor firești ale trupului, în ciuda revoltei lui.

Pentru că, în simplitatea și sinceritatea rândurilor lui, un om flămând (așa iscălește scrisoarea) a îndrăsnit să spună celui dintâi întâlnit amarul sufletului lui; și pentru că o spovedanie frumoasă și nesilită, îți ușurează greu înime tale, continui să citeșc din scrisoarea lui, acele părți cari vor spune mai mult decât cincizeci de predici în lumina caldă a unor lumânări la amvon. Poate că astfel, Marcia, sau o

alta ce-i seamănă se vor substituie una pe alta pentru o altă viață mai bună.

«... Dragul meu domn, cu melon și palton fin de vatină, cu haine bleu-marin și șoșoni Tretorn; tu, care intri într'o casă, unde ai foc și mâncare și poate îmbrățișare prietenoasă și la vreme; tu care plictisit de masă și ghiftuit de toate, sucește întreprătorul aparatului de radio să colinzi în lume, iartă-mă dacă îndrăsnesc să-ți răpesc timpul cu aberațiile unui om flămând. O! Dar am atâtea de spus) Câte nu simte un om flămând și câte nu simte un om nespălat! Și dumneata, dragul meu domn, simți ceva, măcar că nu-i ai, înșuruiți pe gulerul cămășii sau la încheetura manșetelor ce nu mai sunt manșete. Ii simt eu și-i destul!... Și acum să-ți spun mahnirea mea; poate dumneata va trebui într'o zi să faci ce fac eu... Vreu să te cruț de neplăcerea unei meserii groasnice... Având răbdarea să-mi descifrezi tremurătura scrisului, vei înțelege mai

de vreme rostul unei vieți... Cum m'am născut nu-i nevoie să aflu. Poți ști că am avut o soră de care timpul m'a despărțit înainte s'o fi cunoscut îndeajuns. Am rătăcit în colțurile pământului, fiindcă iată, crede dela mine, is minciuni poveștile cu pământul rotund. E colțuros ca o măsea câinească și-ți trebuie noroc și mușchilatură să te poți opri pe un vârf din imensitatea lui caraghioasă... Nici eu nu m'am putut opri. Sunt culmile atât de primejdioase că simțurile noastre le bănuiesc și pasul șovăe de la început. După două zeci și mai bine de ani, am revenit în orașul unde să destrămasese familia noastră. Eram un marinar bețiv, care-și mistuia trupul și vremea în fumul unor cărciumi murdare, oțerindu-și sufletul și sângele cu băutura puhavă a unor butii înpuțite. Patima cere patimă. Femei nemernice umpleau o cărciumă de port, unde banul nostru dispunea și alina. Am intrat înăuntru să ne împlinim programul zile, să bem, să cântăm și să iubim repede, așt cum iubesc oamenii care trec repede, dintr'o seară întralta plătind bine, din bar în bar. Am luat o femeie să se culce cu mine și-am intrat într'o cameră, unde vinul părea mai bun și mirosul cărciumei mai puternic.

Și-acolo ținând pe genunchii mei, femeia ce-avea sămi se dea pentru o sută sau două de lei, și-a amintit de-un frate plecat odată în lume.

Era Marcia, sora mea. O! Dragul meu domn, cochet și poate pescuitor de senzații eftine, ca și mine, într'o cărciumă de port! Dumneata n'ai trăit, fiindcă dumneata nu știi ce simți când aflu

că pe genunchii tăi, desgolită pe jumătate, sora ta, e gata să-și dea trupul în schimbul a doilei sau a o sută... Și dumneata, dar ce spun eu? A, da! Zorii zilei ne-a găsit pe amândoi, îmbrățișați și plângând... plângeam, dragul meu domn. Plângeam de vițregia soartei, de minciuna norpresimțiri, de cari vorbesc atâția ca de o nouă viață... toate, s'au spulberat din mintea noastră, a doi frați cari înainte de-un delir, și-au trezit simțurile și-au găsit adevărul... Plângeam nu pentrucă soarta ne-a dus în meseria fiecăruia, ci, fiindcă ne-am recunoscut după o târguială meschină și murdară, ațâțându-ne poftele cu spuma false a unei băuturi de cărciumă.

Marcia, mi-a căzut în genunchi și-a cerut s'o iert. Ce trebuia să iert? Ce-ai fi iertat dumneata, când nu greșisem nici unul? Trăiam fiecare cu spasmul nostru și cu viața pe care ne-o impusesem.

Nu era nimeni vinovat. Marcia, a eșit afară. Apoi, un om treaz, a găsit-o moartă în drum.

Acum eu eram vinovatul..

Am plecat din nou în lume. Chipul ei mă urmărește pretutindeni... Și doar am văzut-o numai odată. Se poate să nu fi fost ea... Unde să găsesc omul care să-mi spună prietenește, că nu era Marcia cea adevărată? Dumneată știi? De aceia scriu dumitale... de-atunci umblu flămând și nespălat. Nimic nu mi se pare posibil.

Nici viața asta mizerabilă, nu mă mai impresionează. Intr'o zi voi muri. Fie care lucru are sfârșitul lui... Poate dumneata vei mai trăi. Intr'un palton căpțușit cu vatelină și șoșoni Tre-torn e

mai multă viață... Te rog dacă afli că Marcia care a murit nu era cea adevărată, atunci sacrifică pentru un om flămând, că teva sticle cu vin în cărciuma murdară dintr'un port. Dacă va fi fost cea adevărată, atunci să nu-ți

pară rău nici dumitale, că am umblat făcând și nespălat..

Scrisoarea se sfârșește. El singur a scris, că fie care lucru are sfârșitul lui. Rămâne să vedem dacă și-a meritat canonul.

Nic. I. Butucescu

PUSTNICUL

— FRAGMENT —

— Și eu luptat-am dar
Te-ai îngrozit de dânsa și-atuncia te-ai gândit
Ca sta în rugăciune e mult mai nemerit.
Și n'ai greșit părinte !... Aici stăpân tu ești !
La Soarele dreptății în pace te 'ncălzești.
Viața-ți râde'n față ușoară și senină !...
Isvorul, munții, codrul, văd toate și se 'nchină.
Nimic nu-ți stă 'npotrivă !... Albirele-ți dau miere.
Si lapte căprioare, iar Soarele putere.
Și mulțumit de toate te-asezi pe iarbă verde
Și'n rugăciuni pioase tot sufletu-ți să pierde.
Coboară însă munții !... Spre zarea înroșită
Privirea ta gonește !... Spre vatra pustiuă
Iți mână pașii trândavi și-acolo poți să știi
Abia ce este viața !... Bătrâni, femei, copii
In spazmurile morții te strigă 'n ajutor.
Dar ce-ți vorbesc de astea, pe tine nu te dor !
— A Cerului iubire o chem în rugăciuni !...
De când Hristos murit-a eu nu mai știu minuni !...
Te-ascultă oare Cerul te-ai întrebat vr'odată?...
Te mulțumești că vieța și-o fine 'n belșugată.
Dar pentru noi, părinte, ce face ruga ta ?...
Privește, uite, colo... în zare... Da, ei da !...
Te-ai mai uitat vr'odată ? Dar ce-ți pasă de lume ?...
De te uitai, părinte, ai fi 'ntrebat anume
De ce 'nroșită-i zarea, de ce atâta fum !...
Ard satele, ascultă... cenușă e și scrum !...
Se spintecă copiii, bătrânii trași în țapă,
Femeia necinstită mormântul lor își sapă ;
Noi, brațele vâjnoase, flămânzi și obosiți,
Spre munte apucarăm de lupte istoviți.
Acuma ingenunche și Cerul fă-să facă.
Ce n'am putut noi face !... O ! Țara mea săracă !

C. Dimitriu-Codru

PORTRETE

ȘTEFAN PETICĂ

Ștefan. Petică e o figură aparte în literatura noastră. El a adus poezia nouă : *simbolistă*. Nici unul din poeții simbolisti de până acum nu și-au creat versurile cu mai multă sensibilitate și finețe. Poemele lui au ceva de legendă, de romantism. Si pentru a le simții farmecul trebuiesc citite încet, în liniște, într'un amurg melancolic. El și-a scris poemele într'o vreme de sbuciumare și desnădejde, într'o epocă când în literatură se resimțea puternic curentul eminescian.

În poezia lui Petică, e ceva care te face trist. Tăcerea unei viori îți toarnă în suflet melancolie ; o nostalgică visare te cuprinde, ca în fața unui crepuscul frumos ce-l vezi pândind, stergându-se, până ce noapte te învăluie. Poemele nu-i sunt vesele, precum nici viața nu i-a fost decât suferință. Arta lui Ștefan Petică s'a născut din durere; din amărăciune; din seri reci și umeze; din frământare și tristeță :

*Eu nu am cântul vesel din temple
larg deschise,
Nici fruntea 'ncununată de verzi
cununii de palmi
Căci versul meu e versul pierdut
al unor psalmi
Cântat sub grea povară din lumile
de vise.*

Dacă m'am hotărît să scriu acum câteva cuvinte despre cântărețul „Fecioarei în Alb” este pentru a ridica vălul uitării pe care generația noastră l-a așternut peste figura și opera acestui poet, apus din viață la o vârstă când alții abia încep să se ridice.

D-l Iorga (un gaffeur genial

cum îl gratifică d. Sanielevici) ridică la aceeași înălțime cu Edgar Poe pe un scriitor mediu cum e Vasile Pop, pe când vorbind despre poezia simbolistă, al cărei reprezentant pe atunci nu era altul decât Ștefan Petică, spunea în ironie despre acesta: simbolist, decadent. Nu a fost înțeles de contemporanii lui, așa cum nici astăzi nu-i este apreciată la adevărata ei valoare creația poetică. Despre acest poet, critica nu a găsit nimic de spus, în schimb ridică osanale unor poeți neurastenici, desechilibrați, cari caută să ne convingă că: «din cerul acoperit de catran, picură smolă sau din stele curge lapte».

N'am de gând să fac analiza-critică a poemelor lui Petică, ci mai mult vreau de a spicui câte ceva din opera lui, lăsând la judecata cititorilor nedreptatea ce se face acestui poet, inzestrat cu atâta finețe și sensibilitate.

Citez la întâmplare :

O, marile pasionate,
O, tragicele Magdalene,
Femei etern îndurerate
Ca niște triste cant lene.

(Fecioara în Alb)

Fecioarele ingenuchiate
Pe lespezi reci în mănăstiri
Au frunțile încununate
De slava dulcilor martiri.

Fecioarele cari se închină
În liniștea din mănăstiri,
Au în privirea lor senină
Ceva din tristele iubiri.

Fecioarele cari visează
 În învechite mănăstiri
 Strălucitoare's ca o rază
 A misticilor fericiri.

Dar sunt fecioare sbuciumate
 Ce plâng în negre mănăstiri,
 Ah, tragicele adorare
 În clipa albei pocăiri.

Ce minunat tablou. Par'că vezi
 pe aceste fecioare îngenuchiate
 «pe lespezi reci», murmurând ru-
 găciuni în atmosfera prea misti-
 cilor mănăstiri — și cari

Au în privirea lor senină
 Ceva din tristele iubiri.

Mai departe :

Cântarea, care n'a fost spusă
 E mai frumoasă ca oricare ;
 Misterul ei e o beție
 De voluptuoasă 'ndurerare.

(Când viorile tăcură)

Această strofă îmi amintește
 de-o frază din „Pretendenții la
 Tron“ a lui Ibsen, cu înțeles a-
 nalog : «Cele mai frumoase me-
 lodii sunt acelea cari nu s'au
 cântat».

Iată cum apare, un oraș, în
 ochii poetului :

*Măreț precum e un rege în zile
 glorioase
 Orașul se 'ncunună cu purpură și aur
 Pe turlle ruginite, pe creștete de case
 Și albe capiteluri brodate'n flori
 de laur.*

*Și mândru de podoaba de raze
 sclipitoare
 A sculelor regale, norocul îl îmbată
 Și gloria-l tâmpește. El râde către
 soare :
 Un răs de poftitoare femee 'ndes-
 tulate,*

(Cântecul toamnei X.)

O ceată întunecată s'a oprit
 Tăcută și răsleață la răscruce ;

Atât de greu îi cade 'n asfințit
 Tortura de-a nu ști 'ncotro să
 apuce.

(Serenade demonice).

Prin strofa aceasta pare să re-
 dea imaginea simbolică a litera-
 turii de atunci, care se găsea în-
 tr'un moment când scriitorii nu
 știau ce drum să apuce. Multe
 din poemele lui Ștefan Petică ar
 putea fi citate. Toate sunt adânc
 simțite și scrise cu măestria ade-
 vărutului artist. Ar fi mult de
 spus despre acest poet, dar din
 lipsă de spațiu cu regret mă văd
 nevoit a mă limita numai la a-
 ceastă sumară expunere.

Cred totuși, nimerit să spun
 câteva cuvinte și despre viața
 poetului.

Ștefan Petică s'a născut la 5
 Octombrie 1877, în satul Bucești,
 din județul Tecuci. Venind la Bu-
 curești cu speranțe într'un viitor
 strălucit, cunosc amărăciunea u-
 nei tragice vieți. Dobândi faimă
 gazetărească, dar curând mizeria
 îl cuprinsese în ghiarele ei. Bol-
 nav, tușind, își purta nenoroci-
 rea dealungul mahalalelor ; ferin-
 du-se de prieteni, numai din mân-
 dria de a nu fi văzută mizeria
 care-l împovără. Petică nu a fost
 numai poet, ci și un propagan-
 dist socialist. El a scris și o
 „Morfologie socială“, și o «So-
 ciologie nouă și sociologie veche».

Iată cum îl descria poetul G.
 Tutoveanu în toamna anului 1898:

«Era mijlociu de statură, slab,
 cu chipul oval și palid ; avea o-
 chii neastâmpărați, mustața abia
 infirată, și o barbă mică, blondă,
 împărțită în două ca a lui Me-
 fisto. Purta o pălărie moale, sură ;
 cravata «lavalieră», un pardesiu
 vânăt, care odinioară trebuia să
 fi fost negru, și niște ghete mari

și întoarse la vârf. Singura lui îmbrăcăminte nouă și frumoasă, erau mănușile, pe care le pusese cu multă îngrijire“.

Doborit la pat de boala care-l mistuia încet și dureros, scrise (cu aceeași mână cu care și-a scris poemele) tatălui său :

„Tată, îți scriu cu mare greutate. De o lună de zile nu m'am dat jos din pat, și abia mă pot mișca. Tot plămânul drept mi-e atacat, și scuip sânge și tușesc mereu. Rar, când mă dau jos din pat, trebuie să mă sprijinesc de cineva. Vă rog însă să stați liniștiți acolo, și să nu vă dea în gând să veniți pe aci că nu primesc pe nimeni în odae, decât pe doctor.

„Dacă mi s'o întâmpla ceva mai rău, o să fii înștiințat“.

În vara anului 1904 Petică se întoarce la casa părintească, unde și moare prin Octombrie în vârstă numai de 27 ani.

Puțini sunt acei cari au avut de spus câteva cuvinte despre Ștefan Petică în diferite reviste : G. Tutoveanu, P. Grăescu, Doctorul Binder, C. Demetrescu, Il. Chendi, Al. T. Stamatiad și N. Davidescu în prefața volumului de „Poeme“ a lui Ștefan Petică din biblioteca „Dimineața“ — incolo tăcerea cea mai ingrătă s'a așternut peste cântărețul „Morții viselor“.

Constant Cărpinișanu

S F A T

*Înțelepții scuturat-au de pe buze vorbă dulce
Când prin vremi cercat-a moartea, muritorii toți să-i culce,
Și pe capete pletoase, albe, negre sau mai crude
Ca și norii grei de ploae peste flori cu mii de rude
Picurau înviorarea—rouă proaspătă de sfaturi
Și din rău schimbate'n bine străluceau a vieții straturi.
— Azi sunt vremuri secetoase cu flori triste și pălinde.
Unde este înțeleptul adevărul să-l colinde ?
Toți îndeamnă, toți dau sfaturi, dând din rap, mișcând din limbă
Însă vremea firu-și toarce și din rău mai rău se schimbă.
Căci arată pentru alții, înțelepții—niște tartori...
Unde sunt acum profesii ce se dau pe sine martori ?
Să se-așeze'n fața turmei ca și Moise cu toiagul
Spre câmpia fericirii care-o vede singur magul
Să ne-o ducă chiar aievea—nu cu cârji spre-a șaptea zare
Să le-arate c'or găsi-o chiar în punctul oarecare,
Cum arată azi isteții ce dau sfat de pe tribună
Iar mulțimea ca și frunza, doar se clatină și sună.*

*O ! Isus ciobanul lumii unde-ți sunt acum ciobanii ?
Căci din oaia cea pierdută înmulțitu-s'a cu anii ;
Turme n'tregi ce din pustiuri și din noapte nu le-abate
Vreun cioban născut din ele să le urce sus pe toate
Ca flămânde, nsetate să audă picurarea
Și-apoi singure găsi-vor pentru suflete răcoarea.
Căci izvoarele de viață, printre siânci s'aud într'una
Dar să le urcați pe munte, — asta cer și asta-i una.*

Șt iosipescu

CLIFE DE MELANCOLIE

*Invăluit în giulgiul nopții de nepătruns ca un mister
Pământu-și doarme pașnic somnul; iar stelele lucind pe cer
Par mii de candelă aprinse de o ființă nevăzută,
Ca un mormânt imi pare noaptea aceasta rece și tăcută.*

*În sufletu-mi de-asemeni noapte-i, cum noapte este pe pământ
De-asemeni sufletul meu este pustiu și trist ca un mormânt
Eu am înmormântat într'însul iluzii dulci și clipe sfinte
Cari în sicriul de durere dorm ca și morții în morminte...*

*Curând, în car de foc, Appolo, ieși-va triumfal din mare
Și giulgiul nopții sfășiindu-l, el va scâlda pământu'n soare
Dar raza lui nu va pătrunde și'n sufletu-mi spre-a-l lumina
Căci unei roze ofilite, parfumul nu-i mai poți reda!..,*

Juan Martinez

O! PACE...

O! pace dulce, solitară —
Anină vâl de paradise,
De ochii-mi triști robiți de vise
Și fă-mi durerea mai ușoară.

Resfrânge'n sufletul-mi o rază
Și gândului tu dă-i tărie;
Alungă-a a dorului robie
Ce veșnic moare și 'nviază.

Tristeții mele ce mă 'nvinge
Tu dă-i un pic de alinare;
Speranței veșnic călătoare
Redă-i o viață ce se stinge.

Rregrete vane și păreri
Să le 'mpietrești ca pe-o statuie;
Și fă ca'n inima-mi s'apue
Pe veci—iubirea mea de ieri.

Abia atunci să simt cum iar
Renaște'n raze de lumină,
O viață calmă și senină
Pe-un țărâm stingher și solitar.

Gh. V. Dode

B A S M

*O boltă selenară cu mii și mii de stele,
Un fărâm stâncos de mare și-o mare
[infinită,
Un cântec plin de vraje, a unei filomele
Și-o noapte parfumată, eternă, liniștită;*

*Un parc de anemone cochet ca o driadă
Și-un vânt de primăvară cu sfinte
[amăgiri,
Așa ne fu decorul frumoasa mea
[naiadă,
Așa ne fu decorul, întâiei întâlniri..*

*Și'n calmul innoptării, tăcute străvezie,
Ne înmălfăm în astre castele legendare
Și'n valul de iubire, de patimi și beție
Noi, ne șopteam aceleași, cuvinte
[milenare.
Sfârșitul? ne'ntrebasem în clipa des-
[părțirii.
Și-o grea melancolie ne'ntunecă sim-
[țirea...
Am stat tăcuți în noapte, în mirtul
[liniștirii,
Și cu privirea dusă, fixam nemărg-
[inirea.*

Kiril Economu-Doină

SE DUCE-UN AN

— 1932 —

Se duce-un an cu zări senine
Cum mulți se duc mereu în șir;
Părerii de rău—părerii de bine
Se duc cu-un an ce numai vine
Iar alte clipe se deșir.

Se duce-un an, se duc o mie
Și mulți s'or duce de acum;
Din calea vieții cea pustie
Mai zboară-un an spre veșnicie
Iar alții vin pe-acelaș drum.

Se duce-un an de străduinți
Și altul vine'n sbor sprintar;
Se duc de-acum și năzuinți,
Se duc pribege suferinți
Purtate acum spre alt hotar.

Se duce-un an spre altă zare
In sbor sinistru de o clipă;
Se duce-un an, apune-un soare
Bătut de vremuri și ninsoare
Iar altul tânăr să 'nfiripă.

Se duce-un an cu zări senine
Cum mulți se duc mereu de-acum;
Părerii de rău—părerii de bine
Se duc cu-un an ce numai vine
Iar noi bățem, acelaș drum.

Gh. V. Dode

— Rațiunea ne ordonă mai imperios.
Ca un stăpân; căci neascultând
de unul, omul e nenorocit
și neascultând de prima,
este un neghiob.

Pascal

— Un singur cuvânt, un suspin,
o ochiadă, ne amăgesc;
totul vorbește contra noastră
până și tăcerea.

Voltaire

INTR'UN PANOPTICUM

Nu te iubesc și nu te vreau...
Tu n'ai nimic din tot ce mi place mie,
Tu nu-mi poți face bucurie,
Iar chipul tău l-am mai văzut
— De atunci nu-i mult —
L'am mai văzut acum un an odată,
Pe un afiș lipit la poartă...

Nu te iubesc și nu te vreau...
Poți spune mâine, asta, tutu or...
Dar vezi, de trupul tău, nu mi este dor,
Fiindcă eu trupul tău l-am mai văzut,
— De-atunci nu-i mult —
L'am mai văzut acum un an, pe seară,
Inti'n panopticum, turnat în ceară...

Nu te iubesc și nu te vreau...
Mă poți urî și dacă vrei ucide
Doar desgroptat-ai fost la Piramide,
Dar nu ai vreme, fiindcă am văzut
— De atunci nu-i mult —
Eu am văzut patronii—acum un an,
Cum bucățele te-a vărât în geamantan...

Hci! Și dacă lucrurile astfel stau
Nu te mai iubesc și nu te vreau!...

Nic. I. Butucescu

C-ța, 13. IX. 1932.

DE CÂND...

De când mi-ai destăcut petale
De flori, pe-a inimei dumbravă,
Pe mările iubirei tale
Plutesc cu-a gândurilor navă.

Și'n calea undelor de vreme
Privesc când soarele se lasă,
Și-ascult ca glasu-ți să mă cheme,
Când luna începe ca să iasă.

Șt. Iosipescu

— Jurămintele amorului dovedesc
nestatornicia sa.

Marmontel

Elin Pelin*)

DOVLEAC COPT

Duşco Dobroduşcov, arhivarul prefecturei de judeţ, ducând odată spre semnare niscaiva hârtii în casa domnului prefect, îl găsi mâncând împreună cu soţia şi copii săi, dovleac, întreg copt la cuptor.

Domnul prefect, după ce semna hârtiile, tăie o bucăţică din dovleac şi curtenitor oferi arhivarului său :

— Poftiţi, domnule Duşco, să vedeţi ce minunat dovleac ? Numai că puţin e ars, dar n'are nimic. Veţi scuza.

— A, mulţumesc, mulţumesc, domnule prefect, — răspunse evesiv arhivarul — eu asta... numai plac dovlecii...

— Cum aşa ? D-vs. sunteţi dela ţară, mă rog, şi să nu vă placă...

Lui Duşco nu-i plăcea, când i se aducea aminte cu voe sau fără, că este dela ţară. El se înroşi de ruşine.

— Da, însă... stomacul, ştiţi, domnule prefect, este desvâţat de astfel de lucruri, — răspunse Duşco clătînându-şi capul în sens negativ.

Ochii lui alunecară fără voe pe această bucăţică zaharisită cu coaja arsă şi rumenită ispititor, şi în gât i se strânse saliva pe care nu se încumetă s'o înghită de frică să nu-i se înţeleagă slăbiciunea.

— E, luaţi, de, nu vă ruşinaţi ! — îl poftea curtenitor prefectul — eu de atâţia ani de zile n'am pus dovleac în gură şi totuşi stomacul primeşte.

— Nu pot, domnule prefect,

este contra stomacului, nu pot chiar să-l gust ! — răspunse Duşco şi gândi : uite ce prostănac sunt, trebuia să iau !

Şi, ca să nu stea mai mult în faţa ispitei, dănsul salută modest, zise „adio” şi eşi.

Când se găsi pe stradă, îşi înghiţi în voe saliva şi iarăşi se niustră :

— Sunt prostănac, prostănac şi gata ! Când te gonesc — fugi, când îţi dau — ia, dar cap sec !

Şi Duşco îşi lovi nemulţumit capul cu degetul. Gustoasa bucată de dovleac iar i se arătă în faţa ochilor — frumos, cald, dulce şi pe deasupra i se părea că vede cum se ridică în aer aburi ispititori.

— Este drept, dacă e ceva care să-mi placă cel mai mult în lume, este dovleacul copt, — începu să gândească, mergând cu capul plecat pe stradă. — Îi mănânc ca un porc. Dar să nu le fie aşa numele ! Dovleac ! Sună cam prost, să-l ia dracul ! Prosteste... lucru ţărănesc. Vor spune : acesta şi acesta mănâncă dovleci — dă-l afară, om fără educaţie, prostănac, cu un cuvânt — porc. Cândva mă voi duce la ţară, numai de dovleci să mă satur !... Departe de oameni !...

Şi imaginaţia începu să pună înaintea lui numai dovleci : dulci, frumoşi şi aromatici.

Din ziua aceasta Duşco Dobroduşcov deveni puţin neliniştit şi nervos. Fantoma dovleacu-

*) Vezi date biografice în «Istoria Literaturii Bulgare», apărută de curând.

lui copt începu să-l urmărească.

În timp ce lucra în cancelarie, gândul îl chinuia. Scrie ceva, scrie până numai poate. Dar totuși i se pare, că penița, ce scârțâie repede pe hârtie, îi șoptește: dovleac, dovleac, dovleac....

Deșteptătorul depe masă nu-i vorbia nimic altceva, ci numai: dovleac, dovleac, dovleac...

Când se certa cu cineva din colegii de cancelarie, imediat îl denumia sau dovleac copt, sau — ce te roșești ca un dovleac copt, sau — i-a te uită, te rog, ce bețivan ești — din cap ți se ridică aburi ca dela dovleac copt!

Noaptea, când adoarme, fantoma cea torturătoare a dovleacului iar îi apare. Visează câmpie, dar ce câmpie! Lungă, lată, sfârșitul nu se vede! Pe ea sunt rostogoliți dovlecii copti, și deasupra fiecăruia se ridică abur dulce! Și Dușco merge pe această câmpie, privește dovlecii, și ar vrea să ia unul, dar când se apleca, dovleacul dispărea. Dar el continua să meargă pe câmpie... Câmpie, dar nu câmpie, ci oarecare cancelarie, vastă cancelarie! Acolo undeva apare un dovleac mare și începe să se rostogolească spre dânsul crește ce în ce: se face cât o casă, cât o biserică, cât un munte, mai-mere, mai-mare și începe mai-repede și mai-puternic să se rostogolească spre dânsul. Dușco tremură de frică și fuge, fuge, iar pașii i se fac din ce în ce mai mici... Miraculosul dovleac îl ajunge și se aruncă asupra sa.

Arhivarul se cutremură și se deșteaptă din somn, scâldat în sudori.

Acest vis începu să-l nelini-tească în fiecare noapte.

Într'o seară copiii prefecturii

aveau petrecere! La restaurantul Calciu gătiră un ghiveci și s'au străns să petreacă puțin. Ghiveciul l'au făcut iute, pentru ca să poată bea vin mai mult. Acolo, se'nțelege, era invitat și arhivarul.

Vin, discursuri, cântece! De dragoste, patriotice și ce nu vrei. N'au lăsat în pace nici-un cântec din cartea de poezii. Apoi fiecare a toastat. Unii pentru sănătatea domnului prefect, cu condiția „aci să rămână”, desigur; alții pentru sexul slab din oraș, alții pentru prosperitatea Bulgariei, pentru rege, pentru poporul bulgar, pentru puricii din cancelarie etc., etc.,

Cel din urmă se ridică și d-l Dușco, se sui pe un scaun, tuși și ridică triumfător paharul:

— Domnilor, onorată adunare, colegi, bunii mei prieteni!

Dar între aceste scurgeri în mintea lui, neceremonial s'a rostogolit acel teribil dovleac copt, care neincetat îl urmărea și i-a amestecat în cap «arhiva» ideilor, culese dealungul celor treisprezece-patrusprezece ani de slujbă. Dușco se trudi să continue. Făcu un puternic gest cu mana, îndreptând-o spre tavanul cel scund, o reținu solemn câteva minute cu ochii ațintii spre prieteni:

— Pe aceeași treaptă, așa să spun... în parte... aproape de...

Dar dovleacul iarăși se rostogoli în răul gândurilor lui. Dușco se simții cu totul fără putere. El își lăsă mâna, se întoarse spre prieteni și începu să vorbească cu o voce moale, simțitoare și blajină departe de verva oratorică

— Știți ce domnilor, haide odată să coacem un dovleac! Așa,

prieteneste. Nu costă cine știe ce!... Și iarăși să petrecem.

Veni un moment de tăcere. Apoi toți strigară „ura” și restaurantul lui Calcio bubui de plauze.

— Se acceptă! se acceptă!

— Încă astă seară! — strigă o voce.

— Se acceptăăăă!...

Și în răstimpul a cinci minute lansează o listă de subscripție, strânsură o sumă de bani, cumpără dovleac și l'au dus la cuptor.

Dușco se afundă în gânduri fericite.

Și când după o oră dovleacul fu copt, el singur se oferi să-l aducă și plecă.

Dar....

Tocmai când se reîntorcea cu tava care impreștia aroma dovleacului copt, îl întâlnește domnul prefect.

— A, d-le Dușco! — îi zise dânsul — ați copt dovleac!...

Mă bucură, mă bucură! Desigur că stomacul D-vs. s'a îndreptat!

Dușco își strânsură limba și nu putu să rostească nimic.

Când aduse dovleacul, prietenii lui remarcară că era îngălbenit ca un mort.

— Ce-ți este? — îl întrebară toți uimiți.

— Mi s'a făcut rău — răspunse Dușco și fără putere se lăsă pe un scaun în colț, rămânând acolo întunecat și mut. Aprofundat în unele reflecțiuni, dânsul nici nu-și privea prietenii, cari cu poftă și bucurie mâncău din dovleacul cel dulce.

— Dușco, ia frate! — îl poșteau ei.

— Nu pot să mănânc — răspundea dânsul întristat și fără viață, și persistă plângător:

— Imi e rău, foarte rău imi este, băeți!.... O să mor!...

Traducere din limba bulgara
de D. N. Mincev

CUGETARI

*Femea este asemeni picturii în ulei:
O vezi desăvârșită privind din depărtare
Dar de-ai pătruns odată taina făpturii ei
Ii vezi deșertăciunea și farmecul dispore*

*
*
*

*Spinosa e drumul care duce'nspre fericire
Cu 'ncredere pășește-l; de sângeri, nu fi trist.
Ci cugetă că pentru a lumii mântuire
A trebuit să fie crucificat un Crist.*

Zenitram

Poeme în proză

Gândurile...

Vremea stăpână eternă în goana ei spre infinit, răscolește noianul de gânduri ce sălășluiesc într'o tidvă strămtă. Dar aceste gânduri cari isvorăsc câteodată clare ca și răurile purtătoare de triste melodii primesc uneori înfățișarea vastelor oceane atinse de furia uraganelor năprasnice.

Gândurile...

Este un drum lung până la Himera. Mulțime de oameni, sdrențaroși, din al căror corp exală, duhoarea muncii, urc cu râvnă scara nesfârșită în căutarea fericirii proorocite.

Un vânt puternic străbate prin rândurile acestor găngăanii, cari se înfioară la cântecul dulce: Libertate !... Infrățire!... Iubire!...

Și inimile tresaltă de veselie nebună, iar mulțimea urcă mai sus. Dar deodată se oprește. Ziduri înalte închid drumul.

Incătușarea...

Cei mai curajoși urcă, voind să treacă obstacolul, dar cad.

Și furia crește, mulțimea se năpustește nebună, lovește și sfarmă zidul dela temelie,

Și urlete răsună și vaete și sângele curge șiroae.

Cineva strigă: opriti-vă nebuni, v'acoperă zidul! Dar gloata e surdă.

E haos, e iad.

Incătușarea dispăre. Pământul e liber acum.

Gândurile...

O muzică dulce îndepărtată se pierde în nesfârșitul naturii. Păsările s'au oprit din triluritul lor vesel totul adoarme, totul moare...

Este atâta libertate și atâta liniște...

Mai departe, mai departe...

Cu ochi, din cari arunca priviri ce înfioară, ce muritorul neînțelept le ia drept comoară, a poposit la poarta sufletului meu și a bătut.

Și-a zis: „Deschide! Sunt raza ce vine din soare, sunt blândă și frumoasă; în sânul meu palpită un dor ce-l simt întâia oară... și câte nu ascund eu în piept; câte comori virginel...”

Deschide prințule iubit, căci nesupusă în veci, îți voi fi sclavă ție. E atâta cale de unde viu, adusă de dorul către tine, am rătăcit atâtea căi până te-am găsit în fine !... Deschide prințule iubit c'afară-i întuneric, vântul suflă cumplit, iar crivățul cel ne'nblânzit mă biciue necontenit. Ci aide mai curând, ce mai aștepti, te-oi face fericit!...

Așa-mi spunea ea într'o zi, iar eu, copil ce-am fost, cuvintelor am dat crezare. Porțile larg am deschis și-am zis cu înfocare: „Îți dăruiesc acest palat, încare nimeni încă n'a poposit, să-l stăpânești, și fii în el pe veci mândră regină”.

Dar observai după scurt timp că mă înșeală. Căci sufletu-i era pribeag și'n drumul nesfârșit al celor ce mint nu cunoaște de cât fățarnicia.

Ș'a plecat ca să mai bată probabil l'alte porți...

Dar dacă ea, veni-va pe la noi cu aceleași dulci și amăgitoare cuvinte, rugându-vă să o primiți c'afară-i frig și noapte; s'o alungați spunându-: Mai departe, mai departe..

C. C. Pănuș

Despre iubire

Domnule, mare lucru și iubirea asta!

Uite, trăești liniștit, n'ai nici o durere, nu-ți lipsește nimic, ai casa casă, masa masă, cu un cuvânt, te simți foarte bine așa cum ești, până când, — ceasul rău — întâlnești pe stradă sau mai știu eu unde, un drăcușor de fată cu ochii de cărbune, gura de foc, chipul de zăpadă... etc. etc. și de a cărei existență în Univers, habar nu aveai până atunci și gata! A încolțit în tine scântea iubirii, care începe să crească și crește și crește și crește, până ce, — la un moment dat, — nici nu mai știi pe ce lume te afli.

N'o dorești de cât pe ea, ziua te pomenești vorbind așa, năuc, despre ea și noaptea tresari din somn cu numele ei pe buze. Și ea, habar n'are. Tu de dai în vânt, îți pierzi nopțile să-i compui un madrigal, o ridici în slavă, pecând dumneaei doar-me liniștită în pătuțu-i cald, visând un voiaj în avion, o rochie de mătase, un fard, — mă rog, — visând orice, numai de tine nu.

Ea inseamnă pentru tine totul, viața ta, fericirea ta, pecând tu nu însemni decât o linie în plus pe răbojul

victimelor ei. Vedeți dar, că iubirea e curată nebulie.

Am suferit și eu de pacostea iubirii, dar acum mi-a venit minte la cap și sunt tămăduit.

Să vedeți :

Era o seară caldă și senină. Luna... Adică, trec peste asta. Știți și Dvs. cum începe și cum se desfășoară o iubire. A mea nu a avut nimic deosebit. Dar să vedeți cum s'a sfârșit :

Primesc într'o zi o scrisoare roză și parfumată. Recunoscutui plicul și scrisul : era dela „ea“.

Desfac și citesc :

Dragă George, (pe mine mă chiamă Juan) așteaptă-mă diseară la 7 în colțul străzii X. Vom merge la cinema căci nu vreau să mă întâlnesc cu dobitocul acela de Juan (așa mă chiamă).

Te sărut... etc.“

Vă puteți închipui în ce furie m'au aruncat aceste rânduri. Iau pălăria și mă năpustesc pe ușe în căutarea mizerabilului pentru a-i cere socoteala.

Abea făcui câți-va pași, când mă întâlnesc față în față cu el. Venea spre mine la fel de furios, ținând o scrisoare în mână.

În fine, explicația : Tipul în cauză primise o scrisoare identieă, în care erau schim-

bate doar numele, ora și locul întâlnirii. Dumneaei, — desigur distrată, — schimbăse plicurile la scrisori.

Și uite așa am pățit.

Acum, când știu ce draci zac în drăcușorul de față cu ochii de cărbune gura de foc... etc., etc. am devenit imun împotriva acestei pacoște, care este iubirea.

Juan Martinez

In pădure

Sub copacii din pădure
Suspînând tresare lacul,
Vesel cântă de departe

Pitpalacul.

Câte-o frunză se desprinde
Și coboară 'nceț, plutind,
Atingând întinsa apă

Fășâind

Vântul ușurel adie
Aducând șoptiri din gârlă,
De sub iarbă scoate capul

O șopârlă.

Și răsună trist pădurea
De un cântec dinspre mal:
E-un cioban ce cântă-a lene

Din caval

F. I. Fotty

CUGETĂRI

— Cine voește să cunoască pe deplin varietatea omului, n'are de cât să ia în considerație cauzele și efectele amorului. Cauza e un «nu știu ce» și efectele sunt înspăimântătoare.

Acel „nu știu ce” e-atât de mic, încât nu-l putem recunoaște. El mișcă pământul, principii, armate, lumea întreagă.

Nasul Cleopatrei dac'ar fi fost mai scurt toată fața pământului ar fi fost schimbată.

Pascal

— Moartea e mult mai ușoară de suportat fără a ne gândi la ea de cât gândul morții fără pericol.

Pascal

— În amor, când totul este sfârșit, nu se mai zice, adio!

Paul Brulat

A APĂRUT!

NOU!

Din Istoria Literaturii Bulgare

de

DIMITRIE N. MINCEV

(Citiți-o pentru ca să cunoașteți pe scriitorii și poeții bulgari. Unica lucrare până acum în limba românească).

Lei 15 exemplar

Se găsește la librării și la autor:

Str. Sabinelor No. 12

Constanța

CURIER LITERAR

AU APĂRUT

De I. Minulescu : „Trei și cu Rezeda patru“, roman;

*

„Alegere de stăriță“, roman de Damian Stănoiu.

*

„Floare Neagră“, roman de Horia Oprescu.

*

„Răscoala“, roman în 2 volume de Liviu Rebreanu : Primul : „Se mișcă țara“ și al doilea : „Focurile“.

*

„Drumuri și popasuri“ de Sandu Aldea—însemnări din călătorie.

*

„Vulturii“ de A. Bassarabescu.

*

„Licuricii“ versuri fanteziste de Otilia Cazimir.

*

„Poeme“ de R. Boureanu.

*

„Iarmarocul Metehnelor“, nuvele de Dragoș Protopopescu.

*

„Semne de timp“, poezii de Alex. Adrian Botez.

*

„Portrete și amintiri“ de I. G. Duca.

VOR APARE

„Viața patriarhală“, roman de Cezar Pefrescu,

*

„Fanny“, roman autobiografic al criticului G. Ibrăileanu.

*

„Floare de Oțel“, roman de război al d-lui Victor Ion Popa.

Girant responsabil : CONSTANT CĂRPINIȘANU